

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/103/2023
Identifikačné číslo spisu:	8619201273
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619201273.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. E., nar. L., bytom W., zastúpenej advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, so sídlom Stropkov, Nám. SNP 7, proti žalovanej Orange Slovensko, a. s., so sídlom Bratislava, Metodova 8, IČO: 35 697 270, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Branislava Máčaja, s. r. o., so sídlom Bratislava, Vajnorská 21A, IČO: 46 759 875, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bardejov (predtým na Okresnom súde Svidník) pod sp. zn. SK-1C/29/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. apríla 2023 sp. zn. 17Co/21/2023, 17Co/24/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. apríla 2023 sp. zn. 17Co/21/2023, 17Co/24/2023 vo výroku o priznaní nároku na náhradu trov konania z r u š u j e a v e c m u v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. apríla 2023 sp. zn. 17Co/21/2023, 17Co/24/2023 vo výroku I. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 110 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vo výroku II. žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

1.1. Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok rozsudku a výrok o nároku na náhradu trov konania, ako výrok súvisiaci. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, n o z o zistených skutočnosti prijal čiastočne nesprávny právny názor ohľadom priznanej výšky nároku. Preto rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a žalobkyni priznal sumu 110 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Pokiaľ išlo o výrok o náhrade trov konania uviedol, že aj keď v súčasnom CSP nie je *expressis verbis* vyjadrená zásada, ktorú obsahoval pôvodne Občiansky súdny poriadok (§ 142 ods. 3 OSP), tak súdna prax a judikatúra výkladom ustanovení o trovách konania zotrvala v línii, na základe ktorej, v prípade pokiaľ závisí rozhodnutie od úvahy súdu, je

namieste priznanie plnej náhrady trov konania, pričom ohľadom výšky trov platí vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej, že v danom prípade sa jedná o odborne a časovo nenáročný spor, nakoľko spor o ochranu osobnosti takýmto určite nie je. Aj keď je zrejmé, že argumentácia týkajúca sa základu nároku je totožná v obdobných prípadoch, nemožno túto skutočnosť bez ďalšieho posúdiť ako faktor, ktorý by mal zásadný vplyv na rozhodnutie o trovách konania, resp. ich zníženie. Odvolací súd preto priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu - výroku o priznaní nároku na náhradu trov konania, podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Argumentovala tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uplatňovala jej procesné práva, a to v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zdôraznila, že z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd náležite nevysporiadal s jej relevantnou argumentáciou, taktiež jej časť odignoroval, a to tak v zásadnom rozsahu, že takýmto nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Zdôraznila, že odôvodnenie priznania nároku na náhradu trov konania v plnej výške súdom prvej inštancie nemá oporu v príslušných ustanoveniach CSP. Úspech vo veci sa vždy skúma čo do právneho základu, ako aj čo do výšky priznaného nároku. Dovolateľka trvala na tom, aby odvolací súd pri určovaní trov konania, ktoré výlučne spočívajú v trovách právneho zastúpenia, využil moderačné právo v zmysle § 257 CSP a trovy konania žalobkyni nepriznal, resp. ich aspoň primerane znížil. Zároveň podotkla, že v prípade, ak trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku, je možné označiť situáciu za výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 113/2019 zo 6. júna 2019, ako aj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3923/2011 z 29. marca 2012, z ktorého relevantnú časť citovala. Ďalej argumentovala tým, že z uvádzanej literatúry ako aj z prezentovaných súdnych rozhodnutí je relevantné posúdenie otázky, či žalobkyni vôbec vznikol za skutkových okolností v danej veci nárok na náhradu trov konania a ak áno, v akom rozsahu. Dodala, že pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP nikdy neargumentovala prihlíadať na ekonomické dôvody. Dovolaním napadnuté rozhodnutie považovala za a nedostatočné z dôvodu nevysporiadania s a s o všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre rozhodnutie o trovách konania, teda za arbitrárne, nepreskúmateľné a nezrozumiteľné. Navrhla napadnuté rozhodnutie vo výroku o nároku na náhradu trov konania zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie považuje za neprípustné a nedôvodné. Navrhla, aby odvolací súd dovolanie žalovanej odmietol, resp. zamietol.

4. Dovolateľka v replike k vyjadreniu žalobkyne zotrvala na svojom stanovisku. Bola toho názoru, že dovolanie je prípustné v plnom rozsahu s poukazom aj na judikatúru ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, ako aj nález sp. zn. I. ÚS 387/2019 z 2. apríla 2020. Vo vzťahu k tvrdenej nedôvodnosti dovolania poukázala na to, že predmetom dovolania je rozhodnutie odvolacieho súdu o samotnom nároku na náhradu trov konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, nie o samotnej výške trov konania, ktorých spôsob určenia bol predmetom ústavnej sťažnosti žalovanej. Zotrvala na svojich dôvodoch uplatnených v podanom dovolaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP), a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov; b) ten kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu; c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník; d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie; e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo; f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

14. Podstata dovolacej argumentácie vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti uplatnenej v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívala v namietaní nedostatočného, nepresvedčivého odôvodnenia, ako aj v nevysporiadaní sa s podstatnými uplatnenými námietkami v odvolaní, že rozhodnutie je arbitrárne, nedôvodné, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné s poukazom na ustanovenie § 257 CSP.

15. Predmetom dovolacieho prieskumu je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o nároku

na náhradu trov konania. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v procesnom predpise, ktorú treba vykladať v súlade s vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno považovať rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018).

16. Odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bode 18. napadnutého rozhodnutia, týkajúce sa vysporiadania s uplatnenými námietkami žalovanou v odvolacom konaní k navrhovanej aplikácii § 257 CSP a rozhodnutie o trovách konania, nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia, vyplývajúce z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd i napriek citácii ustanovenia § 257 CSP, jeho výkladu ako výnimky zo zásady úspechu vyplývajúcej z § 255 CSP, sa zákonu zodpovedajúcim spôsobom v súlade s § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal s uplatnenými podstatnými námietkami vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania. Len konštatovanie o nedôvodnosti námietok nemožno považovať za splnenie povinnosti súdu, vyplývajúcej mu z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Dodržiavanie povinnosti rozhodnutie náležite odôvodniť má zaručiť transparentnosť rozhodovania súdov, lebo každý má právo na rozhodnutie podľa relevantnej právnej normy (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). Súd je preto povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony strany sporu primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať (II. ÚS 675/2014). Za podstatné je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števcík, M., Ficová, S., Baricová, J., Meskiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

16.1. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu k priznaniu nároku na náhradu trov konania v plnom rozsahu v prospech žalobkyne takisto úplne ignoruje skutočnosti uvádzané žalovanou v odvolaní, že ak trovy konania násobne prevyšujú priznanú čiastku, je možné označiť situáciu za výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu ustanovenia § 257 CSP (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 113/2019 zo 6. júna 2019).

17. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal v argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii z odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

18. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

19. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k výroku o trovách konania je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné, a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň a j jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

20. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd považoval uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia za dôvodný, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil vo výroku o trovách konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. Vysloveným právnym názorom vyplývajúcim z tohto uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP). O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.